

Las Atalayas

A las Atalayas voy andando
cuesta arriba y sin cansancio,
porque esta tierra de montañas
dura y agreste me ha dado
arreglerat a mí la vida que tengo,
porque en ella yo nací,
mis abuelos toda la vida
siguieron en ellas,
muy felices entre Vinromà
y la Salzedella.
Ahora en Cuevas
descansan en paz
para toda la eternidad.

Juan Agramunt.

Un conte

(...de Tomas de Tute i Penjant, que podria ser veritat...)

Corria l'any 1410.

Sant Vicent Ferrer de camí a Morella per predicar va fer una parada a les Coves de Vinromà.

Un moret de nom "Sadam Mohamed el Tute", que vivia a la Moreria, en escoltar el predicador, va decidir abandonar a Mahoma i convertir-se al cristianisme.

La seva família pocedia de l'Aragó, ja que els seus avantpassats van lluitar contra Alfons el Batallador, que matant moros perguè la vida, fent que el reemplaçés Ramiro II el monjo, que va casar la seva filla Peronella amb el comte de Catalunya i del que és descendent Jaume el Conqueridor.

El moret "Sadam Mohamet el Tute", al cristianitzar-se va haver de canviar el cognom dient-se a partir d'aleshores Saragossà pels seus orígens i Tute de malnom i del qual som descendents la meua família coneguda pels Tutes.

També dic que algun notari de torn va castellanitzar Saragossà a Zaragoza, que és com nosaltres l'hem rebut i ens diem.

Quan explico aquest conte, mostro una daga mora que tinc i dic que era d'aquell moret i que ha passat de pares a fills, té uns signes gravats al mànec i dic que allí està escrit el nom del moro.

En explicar-ho tant detalladament, acabem, els qui m'escolten i jo, pensant que el conte pot ser ben bé veritat.

Vull aclarir que no tots els Zaragoza poden venir del moret, ja que podrien ser descendets d'algun aristòcrata que acompanyés Jaume el Conqueridor, que quan va muntar el campament un dia de Sant Mateu per fer missa on ara és el poble de Sant Mateu es quedés per ací.

També podria ser que un jueu, per evitar la diàspora, es posés el cognom Saragossà.

I aquí el conte s'ha acabat i aprofito per saludar a tots als covaxins, als masovers i als Zaragoza que vinguen de la branca que vinguen i que facen seguir el cognom, que per la meua part s'acaba amb la meua estimada néta Betina Zaragoza Mercadé.